

Теорія та методика навчання

УДК 378.14: 004.8: 070

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17916515>

Стратегії впровадження штучного інтелекту в сучасні медійні практики

Йордан Ганна Мирославівна,

кандидат технічних наук, доцент кафедри журналістики,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7048-7171>

Синоруб Галина Петрівна,

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-7073-0752>

Мединська Олеся Ярославівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3769-163X>

Прийнято: 14.11.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

Анотація: Дослідження присвячено модернізації журналістської освіти в умовах актуальних кризових викликів та стрімкої цифрової трансформації. Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо фахової підготовки майбутніх медійників на основі інтеграції штучного інтелекту через впровадження проєктно-орієнтованого навчання. Такий підхід сприяє формуванню індивідуальної освітньої траєкторії студента та підвищує рівень його цифрової компетентності. Для реалізації поставленої мети застосовано комплекс теоретичних методів (аналіз, синтез, систематизація, моделювання) та емпіричних підходів (узагальнення педагогічного досвіду, проєктування), що дозволило обґрунтувати перехід від традиційної моделі передачі знань до формату, який розвиває критичні компетентності та культивує принцип неперервного навчання. У межах дослідження систематизовано інструменти ІІІ, зокрема ті, що працюють на основі правил і машинного навчання, та створено комплекс кейсів для медіалабораторій – симульованих конвергентних редакцій. Ці кейси, що охоплюють алгоритмічний аудит, data-журналістику, етику використання ІІІ-аватарів і промпт-інжиніринг, сприяють розвитку в студентів AI-Literacy. Виявлено необхідність вирішення етичних проблем, пов'язаних із упередженістю алгоритмів і ризиками дезінформації, а також потребу переосмислення системи оцінювання. Запропоновано замінити традиційні форми контролю комплексною оцінкою портфоліо з обов'язковою фіксацією процесу роботи. У висновках підтверджено, що ІІІ є ефективним інструментом для автоматизації рутинних завдань і створення умов для журналістських досліджень, а його цінність визначається критичними компетентностями фахівця. Сформовані рекомендації передбачають створення ІІІ-лабораторій, розроблення етичного кодексу та підвищення кваліфікації викладачів, що забезпечить підготовку конкурентоспроможних журналістів, здатних формувати сучасний медіапростір.

Ключові слова: *аудіоконтент, відеоконтент, кризові виклики, медіаконтент, модернізація журналістської освіти, трансформація системи освіти, штучний інтелект, промпт.*

AI integration into the educational process as a strategic response to crisis challenges and the demands of the digital era

Yordan Hanna Myroslavivna

Ph.D. in Technical Sciences,
Associate Professor of the Department of Journalism,
Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University
2 M. Kryvonosa St., Ternopil, 46027, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7048-7171>

Synorub Halyna Petrivna

Ph.D. in Social Communication,
Candidate of Sciences in Social Communications,
Associate Professor of the Department of Journalism,
Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University
2 M. Kryvonosa St., Ternopil, 46027, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7073-0752>

Medynska Olesia Yaroslavivna

Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Department of Journalism,
Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University
2 M. Kryvonosa St., Ternopil, 46027, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3769-163X>

Abstract: *The study is devoted to the modernization of journalism education in the context of current crisis challenges and rapid digital transformation. The purpose of the work is to provide theoretical justification and develop practical recommendations for the professional training of future media professionals based on the integration of artificial intelligence through the implementation of project-oriented learning. This approach contributes to the formation of an individual educational trajectory of the student and increases the level of his digital competence. To achieve this goal, a set of theoretical methods (analysis, synthesis, systematization, modeling) and empirical approaches (generalization of pedagogical experience, design) were used, which allowed us to justify the transition from the traditional model of knowledge transfer to a format that develops critical competencies and cultivates the principle of continuous learning. The study systematized AI tools, in particular those that work on the basis of rules and machine learning, and created a set of cases for media laboratories - simulated convergent editorial offices. These cases, covering algorithmic audit, data journalism, ethics of using AI avatars and prompt engineering, contribute to the development of AI-Literacy in students. The need to solve ethical problems related to the bias of algorithms and the risks of disinformation was identified, as well as the need to rethink the assessment system. It was proposed to replace traditional forms of control with a comprehensive portfolio assessment with mandatory recording of the work process. The conclusions confirmed that AI is an effective tool for automating routine tasks and creating conditions for journalistic research, and its value is determined by the critical competencies of a specialist. The recommendations provided for the creation of AI laboratories, the development of a code of ethics and advanced training of teachers, which will ensure the training of competitive journalists capable of shaping the modern media space.*

Keywords: *audio content, video content, crisis challenges, media content, modernisation of journalism education, transformation of the education system, artificial intelligence, prompt.*

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної російсько-української війни система вищої освіти постала перед викликами, які вимагають кардинального переосмислення педагогічних стратегій. Для забезпечення безперервності та якості навчального процесу виникла нагальна потреба в імплементації гнучких методів викладання, які не лише гарантують безпеку, а й формують індивідуальну освітню траєкторію для кожного студента. Це передбачає посилену увагу до розвитку інформаційної культури та поглиблення навичок володіння цифровими технологіями задля професійної адаптивності в кризових умовах.

Сьогодні спостерігається інтеграція хмарних сервісів та інструментів штучного інтелекту (ШІ), що трансформують підготовку фахівця, зміщуючи акценти з механічного засвоєння знань на розвиток критичних компетентностей. Йдеться насамперед про формування навичок етичного, виваженого та ефективного використання штучного інтелекту для пошуку, верифікації, обробки й дистрибуції контенту [8].

Використання інструментів ШІ в освіті виконує стратегічну функцію: закладає у свідомість здобувача освіти розуміння неминучості Life Long Learning (навчання упродовж життя). Адже динамічний розвиток нейромереж демонструє, що здатність постійно опановувати нові цифрові технології стає головною конкурентною перевагою сучасної освіти.

Досліджуючи використання штучного інтелекту в контексті освітнього процесу – підготовки майбутніх журналістів, доцільно його розглядати у двох аспектах: той, який базується на дотриманні базових правил, і той, який ґрунтується на машинному навчанні. У першому випадку штучний інтелект використовується для надання порад або рішень (наприклад, система інтелектуального репетитора), що може допомогти з граматикою та забезпечити зворотній зв'язок із здобувачами вищої освіти. Можливості ШІ, засновані на машинному навчанні, набагато потужніші, оскільки можуть сприяти майбутнім медійникам у роботі з великими

наборами даних (аналіз, виявлення трендів, візуалізація), створення й редагування медіаконтенту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковиця Мединська О. досліджувала шляхи впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітній процес, які сприяють підвищенню ефективності проведення занять, набуттю комунікативних навичок та вмінь, розвитку особистісних якостей здобувачів освіти, діалогічної взаємодії, формуванню досвіду інтерактивної діяльності [17]. Виклики, можливості та потенціал використання штучного інтелекту в освіті досліджували учені Сімонова І., Пачевська А., Білошицька А., Істошин В. Вони аналізують процеси впровадження штучного інтелекту як провідної тенденції, що відкриває нові можливості для підвищення ефективності та персоналізації освітніх процесів, а також автоматизації рутинних завдань [22]. Гачак-Величко Л. зосередила увагу на аналізі впливу технологій штучного інтелекту на освітні стратегії та потенційних викликах і можливостях їхньої інтеграції у навчальний процес [5]. Мельник А. аналізує переваги та недоліки ШІ-тьюторів в освітньому процесі, зокрема їхню здатність адаптувати навчальні програми під індивідуальні потреби студентів та забезпечувати постійний зворотний зв'язок [18]. Самойленко О., Ступак О., Юзик М. визначають, що технології штучного інтелекту надають можливості для реалізації персоналізованого навчання для майбутніх фахівців відповідно до їхніх індивідуальних потреб; а методи штучного інтелекту імітують процеси людського мислення за допомогою структур, які містять знання та досвід людей-експертів [21]. Колесник О., Терещенко А., Фастівець А. акцентують на тому, що інтеграція технологій штучного інтелекту в освітній процес створює нові можливості для покращення якості викладацької діяльності та забезпечення ефективного навчання [12]. Лубкович Н., Дудун Ю. зазначають, що можливості ШІ дозволяють використовувати необмежений потенціал інноваційних технологій в освітньому просторі та забезпечують процес якісної трансформації системи освіти [15]. Вплив

технологій штучного інтелекту на освітні стратегії став предметом наукових студій Васильєва О. [3]. Суть матеріалу науковців Занька Н. та Глуховецького П. полягає у дослідженні трансформацій навчальних процесів та методик, у яких використано технології ШІ [7]. Бобро Н. проаналізувала вплив технології штучного інтелекту на формування та реалізацію сучасних освітніх стратегій [1]. Яблонська Н. окреслила нові виклики та вимоги, які постають перед журналістською освітою внаслідок впровадження технологій штучного інтелекту у сферу масмедіа [26]. Мадей А. вважає, що впровадження штучно-інтелектуальних продуктів у навчальний процес сприятиме забезпеченню конкурентоздатності науково-педагогічних працівників, ефективності у застосуванні послуг сегментації для B2E (business to education), впровадженню навчання будь-де, будь-коли відповідно до індивідуального графіку здобувачів освіти [16]. Дослідження Черемних І. зосереджене на аналізі трансформації медіаосвіти та необхідності формування нових компетенцій у майбутніх фахівців, здатних ефективно взаємодіяти з інструментами ШІ у процесі створення та поширення контенту [23]. Йордан Г. та Синоруб Г. розглядають зміни у вимогах до професійних компетентностей майбутніх журналістів та необхідність оновлення навчальних програм для інтеграції інструментів штучного інтелекту [10, 28]. Гуревич Р., Коношевський Л., Коношевський О., Воєвода А., Люльчак С. аналізують проблеми, виклики, загрози та перспективи, пов'язані з інтеграцією технологій штучного інтелекту в сучасну сферу освіти, акцентуючи на необхідності переосмислення ЗВО своїх функцій та педагогічних моделей навчання у взаємозв'язку зі штучним інтелектом [6]. Кузьмович Б. розглядає правові аспекти використання штучного інтелекту як автора контенту та його можливе визнання творцем у судовій практиці [13]. Павленко О. оцінює, як штучний інтелект трансформує журналістику, виділяючи потенційні загрози та необхідні дії для адаптації професії [19]. Куцак Л. окреслює перспективи застосування штучного інтелекту у сучасній освіті, а також аналізує виклики, які несе ця технологія [14]. У матеріалі Бойко А. йдеться про аналіз офіційних планів Міністерства цифрової

трансформації та Міністерства освіти і науки України щодо впровадження технологій штучного інтелекту у вищу та середню освіту, а також про оцінку пов'язаних із цим ключових ризиків (наприклад, витік даних та питання доброчесності) [2]. Андрощук А. та Малюга О. розглядають поточний стан інтеграції технологій штучного інтелекту у заклади вищої освіти, основні тенденції та вектори їхнього подальшого розвитку та застосування [30]. У дослідженні Baidoo-Anu D. та співавторів йдеться про аналіз ставлення та сприйняття студентів до використання генеративного штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT) як інструменту для навчання та оцінювання у закладах вищої освіти [27].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри активні дослідження у сфері впровадження штучного інтелекту в освітній процес, у вищій школі України залишається низка невирішених проблем, що стримують ефективну інтеграцію цієї технології. Передусім йдеться про неготовність значної частини викладачів опановувати та застосовувати інструменти ШІ через брак цифрових компетентностей, негативні упередження та страх зниження ролі педагога. Додатково ситуацію ускладнює низька культура використання ШІ – відсутність чітких правил, етичних норм і політик закладів вищої освіти щодо доброчесного його застосування. Перешкодою є відсутність стандартів і стратегій інтеграції ШІ у навчальні програми, ризики академічної недоброчесності, технічні перепони тощо. Отже, актуальним є пошук педагогічних та технологічних стратегій для імплементації штучного інтелекту в журналістську освіту.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо фахової підготовки майбутніх медійників на основі інтеграції штучного інтелекту через впровадження проєктно-орієнтованого навчання.

Мета дослідження передбачає реалізацію таких завдань:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до розуміння ролі штучного інтелекту в умовах кризових трансформацій суспільства та диджиталізації.

2. Дослідити основні напрями інтеграції штучного інтелекту в освітні та професійні практики.

3. Оцінити потенціал штучного інтелекту у підвищенні ефективності, адаптивності та стійкості систем освіти й професійної підготовки в кризових умовах.

4. Проаналізувати етичні та правові ризики використання штучного інтелекту в умовах цифрової трансформації.

5. Розробити комплекс кейсів та семінарські заняття з фахових дисциплін, спрямованих на набуття студентами навичок критичного мислення, цифрової грамотності та формування компетенцій мультимедійного журналіста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упровадження штучного інтелекту, «машинного навчання» в умовах освітніх трансформацій має пріоритетне використання: у технологічному компоненті активних та інтерактивних методів, що формують загальні та фахові компетентності майбутніх фахівців; для зростання особистісної активності та отримання досвіду вирішення професійних завдань; для підвищення ефективності індивідуальної траєкторії навчання; в оцінюванні отриманих навичок та зворотному зв'язку з учасниками освітнього процесу; для персоналізації користувацького досвіду, пропонуючи контент на основі аналізу вподобань та історії пошуку користувачів; у покращенні функціональності пошуку через надання більш точних та релевантних результатів; у підвищенні залученості користувачів через взаємодію з чат-ботами в режимі реального часу; в аналізі поведінки реципієнтів для розробки цільових маркетингових кампаній; у спрощенні аналізу великих обсягів даних та виявлення закономірностей і тенденцій; для контролю над процесом коментування (виявлення мови ворожнечі); для аудіосупроводу публікацій; у автоматизації рутинних завдань.

У сфері освіти штучний інтелект використовується для розробки нових технологій та інструментів (IBM Watson Education, SMART Learning Suite, Cognii,

ChatGPT, DreamBox Learning, Midjourney та інші), які покращують ефективність навчального процесу. Наприклад, Google Translate, який пропонує переклад понад 100 мовами, може працювати через браузер і автоматично виконувати точні переклади. Крім того, такі інструменти, як Siri і Google Assistant, які дозволяють людям ставити запитання та отримувати відповіді, стали невід'ємною частиною мобільних гаджетів. ChatGPT може швидко надавати відповіді на будь-які запитання, наводити приклади, здійснювати узагальнення тексту. Існує набір інструментів, які дозволяють вводити текст для створення реалістичних зображень (Stable diffusion та Imagen: Text-to-Image, Diffusion models). Ці інноваційні практики сприяють персоналізації освіти через аналітику даних, адаптивні навчальні програми, інтерактивних помічників і системи індивідуального оцінювання та планування навчання. До прикладу, сьогодні функціонує сайт-каталог популярних інструментів штучного інтелекту Aixploria, на якому представлено низку збірок («Зображення та малювання», «Письмо і SEO», «ШІ-чати і асистенти», «Відеогенератори», «Музика», «Бізнес» тощо), згрупованих за категоріями, які постійно оновлюються [8].

Використання ШІ в навчанні дозволяє сформувати у студентів комплекс важливих компетентностей: від етичного застосування алгоритмів при створенні контенту до оптимізації процесів збору й аналізу великих масивів даних. Важливо, що взаємодія зі штучним інтелектом виховує у майбутніх фахівців культуру безперервного самовдосконалення, адже стрімка еволюція цих технологій вимагає від журналіста постійного оновлення знань та адаптації до змін в інформаційному просторі.

Впровадження інструментів ШІ у виробничі процеси медіа породжує потребу в радикальному переосмисленні алгоритму фахової підготовки журналістів. Традиційна педагогічна парадигма, що базується на моделі «трансмисії знань» (коли викладач є основним джерелом інформації), демонструє свою обмеженість в умовах, де темп зміни професійних навичок випереджає оновлення навчальних

курсів і програм. Сучасна журналістська освіта потребує переходу до моделей, які стимулюють критичне мислення, адаптивність та проблемно-орієнтовану діяльність. Ключовим рішенням у цій трансформації стає проєктно-орієнтоване навчання з реальними кейсами використання ІІІ, яке фокусується на вирішенні комплексних, автентичних завдань. У контексті медіаосвіти це передбачає: створення медійних продуктів (статті, мультимедійні репортажі, розслідування), використовуючи ІІІ-інструменти, дотримуючись етичних норм і журналістських стандартів; використання генеративних моделей (LLMs) для драфтингу та структурування новин, із подальшим обов'язковим фактчекінгом та редагуванням людиною; застосування алгоритмів машинного навчання для автоматичного аналізу великих масивів даних (data journalism) з метою виявлення прихованих трендів [20].

Інструментальним середовищем для реалізації проблемно-орієнтованого навчання стають медіалабораторії. Вони перетворюються на симуляційні центри, що імітують динаміку сучасної конвергентної редакції, у яких студенти: набувають AI-Literacy (навчаються не лише користуватися інструментами, але й розуміти їхній механізм, обмеження та потенційну упередженість), опановують міждисциплінарні навички (журналістська робота тісно переплітається з навичками промпт-інжинірингу, базового програмування та медіааудиту). Перехід до такої форми навчання є стратегічною відповіддю на цифрову парадигму. Це вимагає від викладачів ролі фасилітаторів та менторів, а від студентів – готовності до безперервного навчання та інноваційного пошуку. Такий підхід забезпечує випуск фахівців, готових не лише працювати в існуючому медіаландшафті, але й активно його формувати.

Традиційні методи оцінювання (тести, іспити з відтворенням знань) виявляються недостатніми для перевірки знань. Система оцінювання має трансформуватися, відображаючи зміну професійних пріоритетів, і стати комплексною, тобто оцінювати не лише фінальний результат, а й аргументацію

студента щодо вибору конкретного інструменту ШІ, способи перевірки з урахуванням етичних аспектів і ризиків. Наприклад, замість іспиту можна запропонувати підготовку і презентацію портфоліо проєкту (з покроковою документацією, включаючи промпти), формуючи у студентів навичку адаптивності та спроможність до інновацій [28].

Наведемо приклади кейсів для проєктно-орієнтованого навчання (медіалабораторій), які вписуються в концепцію зміни парадигми освіти.

Кейс 1. «Аналіз джерел у ШІ-згенерованій новині». Завдання для студентів: використовуючи велику мовну модель (LLM, наприклад, GPT-4 або Gemini) пропонується згенерувати три варіанти новинного матеріалу на суспільно-політичну тему, задаючи промпти для отримання різного тону (позитивний, негативний, нейтральний). Результат проєкту: фінальний журналістський матеріал, відредагований студентом; звіт, що деталізує використані промпти, виявлену алгоритмічну упередженість у даних ШІ, процес верифікації та коригування фактів і емоційних маркерів.

Кейс 2. «Data-журналістика та ШІ-аналіз». Завдання для студентів: отримати великий масив відкритих даних (наприклад, бюджетні витрати міста, дані про забруднення тощо) і використати ШІ-інструменти для аналізу даних (наприклад, Google Sheets AI, або спеціалізовані Python-бібліотеки через прості інтерфейси), щоб автоматично знайти аномалії або кореляції, які стануть основою для дослідження. Результат проєкту: аналітична стаття або Data-візуалізація на основі виявлених ШІ-трендів; технічний звіт, що пояснює, як саме ШІ-інструмент обробляє дані і які обмеження має алгоритм (наприклад, «чи міг алгоритм пропустити інші важливі кореляції?»).

Кейс 3. «Персоналізація та автоматизація контенту». Завдання для студентів: розробити стратегію автоматичної новинної розсилки для певної аудиторії (за вибором студента), підібрати інструменти ШІ для сегментації аудиторії та

автоматичного створення варіацій заголовків. Результат проєкту: стратегічний план автоматизованої розсилки; набір згенерованих ШІ-текстів (варіації заголовків).

Кейс 4. «Етика використання ШІ-аватарів у новинних випусках». Завдання для студентів: згенерувати 1-2-хвилинний випуск, де ШІ-аватар озвучує реальні новини; розробити етичний лист-попередження (Disclaimer) для цього відео, пояснюючи аудиторії, що ведучий є ШІ-аватаром; дослідити етичні та правові аспекти такої практики та обговорити проблему відповідальності за помилки ШІ-ведучих. При виконанні завдання використовувати інструменти ChatGPT та Synthesia. Результат проєкту: студенти набувають практичних навичок генерації новинних текстів, створення відеопродукту та розробки внутрішньої політики прозорості для редакції, яка використовує ШІ-технології. Проєкт сприяє розвитку критичного мислення, цифрової грамотності й розуміння меж етичного використання ШІ в журналістській діяльності.

Кейс 5. «Генерація та спростування ШІ-зображень – фейків». Завдання для студентів: використовуючи програми Midjourney / DALL·E, згенерувати зображення; застосувати інструменти Google зворотного пошуку та візуального аналізу TinEye для виявлення ознак ШІ-авторства (артефакти, текстури обличчя, неприродні або сюрреалістичні деталі тощо); сформулювати інструкції для фоторедакторів щодо верифікації візуального контенту в епоху ШІ. Результат проєкту: студенти набувають практичних навичок створення, ідентифікації та критичного аналізу візуального контенту, згенерованого штучним інтелектом.

Кейс 6. «Візуальна концепція сучасного онлайн-видання «СтудМедіа ТНПУ». Завдання для студентів: розробити візуальний стиль онлайн-видання «СтудМедіа ТНПУ»; написати контент-план; створити мультимедійні матеріали з використанням інструментів ШІ (Leonardo AI, VEED, Lumen5); описати промпти, які використовувалися для генерації візуальних матеріалів. Результат проєкту: студенти набувають практичних навичок створення мультимедійного контенту,

роботи зі стилем та форматами сучасних онлайн-видань, написання контент-плану, застосування ШІ для графіки та відео, що імітує роботу реальної редакції.

Кейс 7. «Студентський подкаст ЖУР TALK ТНПУ». Завдання для студентів: скласти сценарій епізоду та контент-план для серії подкастів; записати аудіо та обробити його за допомогою інструментів ШІ (наприклад, ElevenLabs для генерації голосів, Descript або Audacity для монтажу); підготувати коротку промо-версію (трейлер) подкасту. Результат проєкту: студенти вдосконалюють практичні навички створення аудіоподкастів, планування та розробки сценарію, роботи з голосовими інструментами ШІ, монтажу та публікації аудіоконтенту. Проєкт відтворює реальний процес роботи сучасної студії подкастингу і формує компетенції мультимедійного журналіста.

Запропоновані кейси передбачають, що студент одночасно виступає автором і критично оцінює та керує технологічними аспектами процесу. Така проєктно-орієнтована діяльність забезпечує системне формування фахових компетентностей відповідно до вимог нової цифрової парадигми та є запорукою конкурентоспроможності випускника на сучасному медіаринку.

ШІ в журналістиці можна використовувати для різних завдань, безпосередньо пов'язаних із виробництвом і розповсюдженням новин. Переваги використання ШІ для медіа: швидкість та обсяги публікацій новин, ефективний аналіз і управління контентом, детальна верифікація. Технологія штучного інтелекту охоплює багато інструментів, які можуть використовувати журналісти: доповнена та віртуальна реальність, контент-аналітичні системи, системи генерації текстових матеріалів, класифікації медіаконтенту тощо.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується впровадженням інструментів штучного інтелекту у навчальний процес. Особливо актуальним стає питання модернізації методики викладання дисциплін журналістського фаху для майбутніх фахівців цієї сфери. Ця проблема актуалізувалася в межах міжнародного проєкту «Інноваційні підходи до наукової та журналістської практики» (координатор –

Асоціація з міжнародних питань, АМО.CZ), до якого долучилися викладачі та студенти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Учасники взяли участь у дводенному воркшопі «Використання штучного інтелекту в журналістській та академічній практиці», спрямованому на поглиблення розуміння потенціалу ШІ та напрацювання сучасних підходів до його інтеграції в навчальний процес. Використовуючи отриманий досвід, у фахові дисципліни імплементовано низку семінарів, у ході яких вдалося поєднати традиційні методи навчання з інноваційними технологіями [8]:

1. «ШІ у журналістиці: виклики, можливості, орієнтири» [24] сфокусований на комплексному аналізі впливу штучного інтелекту на медіагалузь та навчальний процес. У ході заняття продемонстровано актуальні дані щодо використання ШІ в Україні населенням (лише кожен восьмий українець активно інтегрував ШІ у повсякденне життя, а частка регулярних користувачів становить 17%), редакціями (22% українських редакцій використовують ШІ постійно, тоді як 20% – не залучають взагалі), комфорту аудиторії (аудиторія відчуває більший дискомфорт щодо новин, створених ШІ, на теми політики, криміналу, ніж на спорт, культуру). У практичній частині семінару студентам запропоновано підготувати матеріал у спеціалізоване інтернет-видання, використовуючи сервіси ШІ з покроковою інструкцією: вибір теми (використання інструменту Google Trends як барометра дискусій), структурування (використання сервісу Gemini для допомоги у створенні концепції), візуалізація контенту (використання сервісів Leonardo.AI або Dream Lab у застосунку Canva).

На занятті чітко розмежовано ризики використання ШІ та етичні заборони, показано основні сфери використання штучного інтелекту, які звільняють журналістів від рутини та підвищують якість контенту. Зокрема, автоматизацію контенту – творення стандартних, заснованих на даних, текстів (наприклад, звітів про спортивні матчі, фінансових дайджестів, прогнозів погоди); персоналізацію та дистрибуцію (аналіз поведінки читачів для формування персоналізованих стрічок

новин та визначення оптимального часу для розсилки); аналіз даних та розслідування (швидка обробка величезних масивів даних (Big Data) для виявлення прихованих закономірностей); модерацію (порівняння нових тверджень із перевіреними джерелами у реальному часі для виявлення фейків та фільтрації мови ворожнечі) та фактчекінг; імерсивний контент (допомога у створенні 3D-реконструкцій або візуалізації складних просторових даних для VR/AR-репортажів).

Ключовий висновок заходу полягає у формуванні нової парадигми професійної компетентності, де ІІІ позиціонується як потужний інструмент для автоматизації рутинних процесів (контент-менеджмент, аналіз даних) і вивільнення людських ресурсів для журналістських розслідувань, а не як засіб для повної заміни фахівця. Учасники семінару підтвердили, що ефективність і етичність використання ІІІ-інструментів залежить виключно від критичної компетенції журналіста, його здатності до правильного промпт-інжинірингу та верифікації згенерованих результатів.

2. «Штучний інтелект у сучасній журналістиці: виклики, можливості, етика» [25] актуалізував питання імплементації інструментів ІІІ в освітню сферу та медіаіндустрію, акцентував на формуванні культури відповідального використання систем штучного інтелекту, зокрема дотримання академічної доброчесності. Учасники заходу ознайомились із сучасними концепціями ІІІ, сервісами та програмами для створення різних типів контенту, поглибили розуміння етичної парадигми застосування ІІІ-інструментів, сформували навички критичного мислення, фактчекінгу, розвинули технологічні компетентності шляхом роботи з аудіо- та відеоконтентом.

Під час практичної частини студенти-журналісти аналізували текстові структури, використовуючи програми Easy Peasy API, Gemini, ChatGPT, Jasper AI; порівнювали особливості подання новини штучним інтелектом з авторським новинним текстом; створювали тематичні ілюстрації у DALL·E, Canva; перевіряли

факти, автентичність тексту, зображень та відео, застосовуючи такі сервіси, як Full Fact, Snopes, GPTZero, Hive Moderation, Hugging Face AI Detector, Google About This Image, Originality.ai, Deepware Scanner.

3. «Використання штучного інтелекту в журналістській практиці» [4] має на меті сформуванню відповідальне, усвідомлене та критичне використання ШІ у журналістській роботі. У теоретичній частині наголошено на тому, що ШІ не має свідомості, не розрізняє правду від вигадки та є лише інструментом, а не експертом. Інструменти штучного інтелекту містять упередження й стереотипи, що потребує уважного й критичного ставлення. Також підкреслено, що ШІ може як сприяти створенню якісного контенту, так і поширювати дезінформацію, що напряму залежить від професійної відповідальності журналіста. Учасники семінару дізналися, що в 2025 році газета Il Foglio видала повністю номер, створений штучним інтелектом. Метою експерименту було показати, як ШІ-технології можуть змінити роботу журналістів і вплинути на щоденне життя. За словами редактора Клаудіо Черازی, журналісти лише формулювали запитання та ознайомлювалися з відповідями, тоді як усі матеріали, від заголовків до цитат, генерував ШІ. Проаналізувавши видання, слухачі дійшли до висновку, що попри те, що тексти добре структуровані й без граматичних помилок, у них відсутні прямі цитати та глибокий аналітичний зміст статт[9].

Учасники семінару дізналися, що редакція видання The New York Times схвалила використання таких інструментів штучного інтелекту, як: Echo (для підсумовування статей; підготовки брифінгів; підтримки іншої редакційної діяльності), GitHub Copilot (помічник для кодування), Google Vertex AI; NotebookLM; ChatExplorer (для розробки продуктів) та окремі технології Amazon AI та API OpenAI, не пов'язані з ChatGPT. Слухачів семінару проінформовано про те, як The New York Times впроваджує штучний інтелект у повсякденну діяльність редакції, які завдання планує автоматизувати та які інструменти дозволено використовувати журналістам на офіційному рівні. Учасники заходу обговорили

можливості штучного інтелекту в контексті підвищення ефективності роботи онлайн-медіа: швидку агрегацію та стиснення новин із тисяч джерел упродовж секунд (наприклад, Skim AI); машинне редагування текстів, що охоплює виправлення граматики, покращення стилю та аналіз тональності; обробку великих масивів даних для перевірки журналістських гіпотез і підготовки матеріалів фактчекінгу; автоматичне транскрибування та переклад іноземних новин, що прискорює роботу редакцій. Особливу увагу зосередили на викликах ШІ у створенні медіаконтенту – складності відрізнити достовірний, оригінальний та якісний авторський текст від шаблонної, поверхневої або фейкової інформації, згенерованої машиною. Це вимагає розробки кращих інструментів верифікації та підвищення значущості критичного редагування людиною.

У практичній частині семінару студенти працювали з інструментами ШІ для аналізу великих масивів інформації. Вони використовували програму NotebookLM, яка допомагає завантажувати тексти, отримувати стислий виклад матеріалів, перевіряти факти, порівнювати джерела та створювати редакційні брифінги й плани мультимедійних проєктів. Окрім цього, учасники опановували інструмент Napkin.ai для створення інфографіки та схем, а також Lumen5 – для перетворення текстів у відеоконтент. Це дало змогу відпрацювати навички аналізу, візуалізації та мультимедійної презентації інформації, наближені до реальної роботи сучасних медіа. Також студенти попрактикувалися з ресурсом VEED, за допомогою якого створювали короткі ролики зі сценаріїв, редагували відео та тестували автоматичний генератор субтитрів, що дозволяє робити контент доступнішим для ширшої аудиторії.

Актуальним залишається питання толерантного застосування штучного інтелекту як в освітньому процесі, так і в журналістській діяльності, дотримання авторських прав, доброчесності у роботі з його інструментами. І попри значні переваги його використання для майбутніх медійників (швидкість та обсяги публікацій новин, ефективний аналіз і управління контентом, налаштування

контенту, детальна верифікація), імплементація штучного інтелекту в освітній процес може спричинити такі проблеми: порушення правил академічної доброчесності; скорочення кількості викладачів через автоматизацію багатьох процесів (що може чинити тиск на ринок праці); потенційну соціальну несправедливість у доступі до відповідного програмного забезпечення; труднощі у розвитку комунікативних навичок (оскільки ІІІ в основному корисний у дистанційній освіті); етичні наслідки у конфіденційності даних, упередженість і прозорість; визнання авторства створених творів і встановлення відповідальності за порушення авторських прав; зниження ролі викладача, креативності та навичок критичного мислення студентів; дискримінації, тобто консервування соціально-економічної нерівності між різними верствами населення й націями в світі; продукування фейків, пропагандистських наративів та дезінформації [11].

Висновки. Об'єднані зусилля людини та штучного інтелекту можуть принести багато ефективних і революційних нововведень в українську систему освіти. З огляду на це, критично важливим етапом стає розробка чітких імплементаційних механізмів для інтеграції інноваційних технологій, що мають забезпечити як ефективність освітнього процесу, так і конкурентоспроможність випускників на медіаринку. Відтак для ефективної відповіді на виклики сучасності та модернізації журналістської освіти необхідна система практичних рекомендацій, які сфокусовані на інтеграції ІІІ-інструментів та оновленні педагогічних методик: 1) інституціоналізація ІІІ-лабораторій. Рекомендується створити спеціалізовані редакційні лабораторії або симуляційні центри, де ІІІ-інструменти є частиною щоденного навчального процесу, а не окремим факультативом; 2) розробка етичного кодексу. Необхідні університетські політики щодо дотримання етичного кодексу та доброчесного використання ІІІ; 3) підвищення кваліфікації викладацького складу щодо опанування нових інструментів ІІІ та застосування їх у дидактичному процесі; 4) трансформація оцінювання. Запроваджувати творчі,

науково-дослідні завдання, у яких буде відображатися документація процесу (журнал промптів, верифікаційні протоколи, етичні обґрунтування тощо).

Список використаних джерел

1. Бобро Н. Вплив технологій штучного інтелекту на освітні стратегії. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. Том 2. № 33. Серія: Філософські науки. С. 14.
2. Бойко Анастасія. Як штучний інтелект інтегрують в українську освіту. Розбираємо плани Мінцифри, МОН та ключові ризики. DOU. 2025. 23 квіт. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/ai-in-the-ukrainian-education-2025/>
3. Васильєв О. В. Можливості та ризики використання штучного інтелекту в освіті: вплив на формування цифрової компетентності педагогів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. Вип. 14. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14761930>.
4. Використання штучного інтелекту в журналістській практиці. checkregion-ua.info. URL: surl.lt/cdmcuk
5. Гачак-Величко Л. А. Виклики та потенціал застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі. *Publishing House «Baltija Publishing»*. 2023. С. 49-63.
6. Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Воевода А. Л., Люльчак С. Ю. Інтеграція штучного інтелекту в сферу освіти: проблеми, виклики, загрози, перспективи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 72, 2024. С. 171– 186.
7. Занько Н. В., Глуховецький П. А. Вплив штучного інтелекту на освітній процес: аналіз змін. Поліграфічні, мультимедійні та web-технології. *Інновації та розвиток: монографія*. Харків: ТОВ «Друкарня Мадрид», 2024. С. 124–134. URL: <https://surl.lu/tmxwsw>.

8. Інноваційні підходи до наукової та журналістської практики (2024–2025). *Проект. Асоціація з міжнародних питань, АМО.CZ* URL: Checkregion-ua.info. <https://www.checkregion-ua.info/pro-proekt-2/>.
9. Італійська газета опублікувала перше у світі видання, створене штучним інтелектом. *Укрінформ*. 22 листопада 2025. URL: <https://surl.li/rncxxx>.
10. Йордан Ганна, Синоруб Галина. Інструменти штучного інтелекту в журналістській практиці: верифікація контенту. *Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи* : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. за ред. С. В. Семенко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. № 9. с. 60-66.
11. Кириченко Н. ChatGPT: перспективи та ризики інтеграції в сферу освіти. *Укрінформ*. URL: <https://surl.li/qzeajl>
12. Колесник О. В., Терещенко А. В., Фастівець А. В. Особливості використання технологій штучного інтелекту в удосконаленні викладацької діяльності. *Імідж сучасного педагога*. 2024. 4 (217). С. 25–32.
13. Кузьмович Б. AI як автор: чи визнає суд штучний інтелект творцем. *Юридична газета*. 2025. URL: <https://surl.lu/myeeox>
14. Куцак Л. В. Штучний інтелект в сучасній освіті: перспективи застосування та виклики. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. Vinnytsia M. Kotsiubynskyi State Pedagogical University: Open Access Journals. Т. 3, № 1. 2025. С. 150-160.
15. Лубкович Н. З., Дудун Ю. Ю. Особливості використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі. *Актуальні задачі сучасних технологій: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів (6-7 грудня 2023 р)*. Тернопіль, 2023. С. 344-345.
16. Мадей А. Етика використання штучного інтелекту при створенні медіатекстів. *Українська журналістика у світовому інформаційно-*

комунікаційному контексті: здобутки і перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції. упоряд. Н. Желіховська, А. Волобуєва, І. Євдокименко, Н. Сидоренко. Київ, 2023. С. 58-63.

17. Мединська О. Я. Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх журналістів. *Обрії друкарства*. 2019. № 1 (7). С. 95–105.

18. Мельник А. В. Застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі: потенціал та виклики. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 7 квітня 2023 р. Глухів. 2023. С. 250–253.

19. Павленко О. Штучний інтелект змінює журналістику: чим це загрожує та що робити. *Proslav інформує*. URL: <https://surl.lu/twfbjx>.

20. Поліковська Ю. Associated Press визначила правила застосування штучного інтелекту для журналістів. URL: <https://surl.li/yppkxy>

21. Самойленко О., Ступак О., Юзик М. Можливості та виклики штучного інтелекту для закладів вищої освіти України. *Інноваційна педагогіка*. 2023. 60 (1).

22. Сімонова І. В., Пачевська А. В., Білошицька А. В., Істошин В. М. Використання штучного інтелекту в освіті: потенціал, виклик чи можливість. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2025. Т. 29. № 3. С. 462-467.

23. Черемних І. Інтерактивні формати освіти та технології штучного інтелекту в освітньому процесі медійників. *Українська журналістика у світовому інформаційно-комунікаційному контексті: здобутки і перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції. упоряд. Н. Желіховська, А. Волобуєва, І. Євдокименко, Н. Сидоренко. Київ, 2023. С. 92-96.*

24. III у журналістиці: виклики, можливості, орієнтири [checkregion-ua.info](https://www.checkregion-ua.info/). URL: <https://www.checkregion-ua.info/ші-у-журналістиці-виклики-можливості/>

25. Штучний інтелект у сучасній журналістиці: виклики, можливості, етика. checkregion-ua.info. URL: <https://surl.lt/yrmpdm>.
26. Яблонська Н. Штучний інтелект та мас-медіа: виклики для підготовки журналістів. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2017. Випуск 42. С. 95-101.
27. Baidoo-Anu D., Asamoah D., Amoako I., Mahama I. Exploring student perspectives on generative artificial intelligence in higher education learning. *Discover Education*, 3(98), 2024. DOI: <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00173-z>
28. Synorub H., Yordan H. Artificial intelligence in the professional activities of future journalists: advantages and disadvantages. *AI-Driven Transformation: Mapping the Course for Future Business Landscapes: Monograph*. Tallinn: Teadmus, 2024. P. 239–246.
29. Skim AI - рішення для машинного навчання та штучного інтелекту. Скіммі ІІІ. Практичні кейси використання ІІІ на уроках технології. URL: https://znayshov.com/News/Details/praktychni_keisy_vykorystannia_shi_na_urokakh_tekhnolohii.
30. Use of artificial intelligence in higher education: state and trends | *International Science Journal of Education & Linguistics. Home Page*. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04>.